

СВОБОДА

Виходить щоденно рано.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

**РЕДАКЦІЯ
И АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.

Кonto почт. шад. 143.322.

Адр. тел.: „Свобода“ Львів.

Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.Рукописів
редакція не звертає.**ПЕРЕДПЛАТА**

Місячно в краю 2000 Мп.

ЗА ГРАНИЦЮ:В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 10 фр. фр.,
Італії 10 ліра, Німеччині 3000
п. марок, Швейцарії 5 шв.
фр., Чехословаччині 30 ч. ко-
рон, Румунія 50 лей, Бол-
гарії 50 левів, Австрії 3.000
мл. Зміна адреси 100 мп.В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ZIS

**ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
150 Мп.**

НІТКИ І БІВОВИНА

D. M. C. (D. M. C.) Harland, Coats, Clark, Невський,
різні галантерейні товари поручає по оригінальних фа-
бричних цінах фірма: **X. МІЙЗЕЛС І С-РА** І. П. (дім Бенчера).
Львів, пл. Різні 4.

Львів, 10. листопада 1922.

Польські вибори і Східна Галичина

Картина польських виборів в Східній Галичині поступово виявляється. Звістки й інформації, що надходять з провінції, дають можливість скласти повне уявлення про картину виборів, про їхні результати. Ця картина виборів і ці їх результати є такого роду, що навіть польська преса, яка безпосередньо після виборів урочисто заявила про повну перемогу Поляків, про повне зламання українського бойкоту, тепер починає знижувати тон й соромливо замовчувати цю велику „перемогу“ Поляків. Очевидно факти промовляють навіть польській львівській пресі

Оцінити результати виборів можна лише в зв'язку з тими умовами й обставинами, серед яких відбувалась в Східній Галичині виборча акція. Тільки зваживши всі ці умови, які утворені перед виборами польською владою, можна відповідно освітлити наслідки польських виборів.

В перебігу виборчої кампанії необхідно висунути й підкреслити один момент. Виборча кампанія почалась за обставин, коли відносно Українців панував рівняючий „ліберальний“ режим; Українці користувались деякими, правда, мінімальними можливостями для переведення акції в цілях вияснення масам свого становища щодо польських виборів. Польським партіям стало ясно, що навіть за таких обставин їхня виборча акція засуджена на повний провал, на повне банкрутство. Отже в першій період виборчої кампанії вся акція польських політичних партій звелася до закликів й прохань до польської влади, аби вона стала відносно Українців на шлях репресій й терору.

Число арештованих перевищує десяток тисяч. Всі тюрми переповнені.

Серед цих умов польські партії, позбавлені з ласки адміністрації всякої конкуренції з боку українських партій, мали можливість розвинути найширшу акцію. І вони її розвинули, використовуючи для того вся-

кі засоби, не спиняючись ні перед чим. Все вживалось як засіб виборчої агітації: підкуп, очевидна брехня,

За польські гроші утворено „українську“ виборчу літературу. Спільними зусиллями адміністрації й польських партій віднайдено кілька з яких зложено „українські“ списки. Переведення виборчої кампанії дійшло до віднайдено таких віртуозних засобів, як пропозиції з боку станіславського й калушського старости Жидам голосувати за список „українських лібералів“, як розширення й розкращення в Галичі і Станіславові фальшованих телеграм від імени през. Петрушевича й д-ра В. Бачинського з закликом до населення брати участь в виборах.

І при цих кошмарних обставинах й умовах українські виборці, як маса, вповні склали іспит політичної дозрілості. Українці ухилились від участі в польських виборах й своєю однодушною організованою поставою довели

Поляки торжествують з приводу того, що їм вдалось перепроводити до свого союзу кількох яких вони перевели в значній мірі своїми-ж голосами. Але вже з того, що цих „вибранців народних“ Полякам доводиться відразу-ж після виборів вивозити під ескортою жандармів до Варшави, далі од виборців, ясно, що навіть самі вони розуміють, що такі посли, як суспендований священик Ільків, нікого не репрезентують, що нічий волі вони не висловлюють, що є вони лише знаряддя в польських руках

На виборах пятого листопада наш народ склав іспит своєї політичної дозрілості. Ми певні, що під час останньої стадії польських виборів, під час виборів до сенату, наш народ дасть ще нові докази того, що він знає, які позиції йому треба зайняти й зуміє їх боронити.

Присилайте вкладки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

Галицькі відносини.

Масові арештування.

Б брна.

Дня 31. жовтня арештовано Романа Кулинича, студ. техн. голову Читальні в Серниках. Того самого дня переведено ревізію в д-ра Савенка Романа, канд. адв., забрано декілька книжок виданих у Львові й арештовано. При ревізії між українськими книжками шукано за книж-

ками виданими в останніх трьох літах. Замкнено чит. „Просвіти“ в Бібрці і заборонено вступ до дому „Кредитового Товариства“, де містяться чит. „Просвіти“, філія тов. „Просвіта“, і Кредитове Повітове Товариство. Дня 4. ц. м. арештовано Олександра Кулинича управ. школи в Бориничах і відставлено до арештів у Львові. Одержано вістку, що в львівській тюрмі помер арештований недавно Коцюмбас,

старий чоловік, (65 літ) один з найбільше поважаних громадян міста Бібрки.

Жовква.

Терор доходить до зеніту. Трусам, арештуванням і самоволи польської „боюфки“ ч. 5. не має кінця. Перед кількома днями вандал член „боюфки“ підложив огонь під василянську стодолу, а наслідком цього розпочались труси і арештування так з посеред старших громадян як і університетської молоді. До Жовкви спроваджено якусь тайну поліцію і заложено „Miejsky Straž Gbywatejsk-y“ до якої належать також і „bohaterowie“ з поміж учеників гімназійних. Цікаве яка має бути функція цієї „M. S. O.“ бож Америка не прислала тепер дарів для бідних, які би „M. S. O.“ розділювала (розуміється поміж собою)! Польська „боюфка ч. 5.“ вислала кільком Українцям анонімні листи, в яких грозить їм карою смерті.

Аноніми одержали: Ів. Сінгалевич, суддя, д-р М. Король, Осип Пеленський, проф., Яр. Король, ст. унів., о. Сев. Бараник Ч. С. В. В. кат., о. ігумен П. Філяс Ч. С. В. В., Арештовані: Корнова А., Гумен А., Яр. Король, Л. Антоневич всі студ. унів. Василь Галанец, дир. Баз., Ол. Козаківна, о. Сев. Бараник Ч. С. В. В. І. Лаховський, всі з Жовкви.

В повіті: о. Гоцький — Двірці, о. Банах — Глинсько, Ів. Грецьак — Туринка, Ів. Грабар — Бутини, В. Кудрик — Бутини, Гр. Бандурка — Мервичі, В. Строніцький — Желдець, К. Скіра Мокротин, всі студ. університету. Теодор Бувка — Язова. Труси переведено в цілім повіті, між иншим у Ів. Зарівного ст. унів. — Язова, під цю пору не присутнього.

Городеняк.

Арештовано д-ра Касіяна, д-ра Матейкова, (вдруге), д-ра Істеревича, д-ра Окуневського (б. посла), директора Комара, Шефлеву, Остапа Сілецького, Ілька Рибчука, Івана і Франца Яворського, Антона і Льва Кобилянського, студ. Токарика.

В селі Ясеневі і Стрільчу згоріли фільварки. До сіл прийшло військо. В Колінках згоріло збіжа польського вїйта.

Гусятинщина.

Крім осіб поданих в попередніх числах арештовано далі в Копичинцях: Омеляна Дороша, урядника „Сільського Господаря“, Мих. Базника, упр. народ. школи, Мих. Титора, студ. проав. Петра Стадника, уряд. експ. буд., Дмитрика, солд. адв., о. Фашевича, пароха з Яблонова і Ост. Білинського, ст. філ. з Орішківель. Так само переведено масові арештування по селах.

Львів.

Сьогодні о год. 9. рано арештовано в „Центральній Каварні“ д-ра Мих. Заяца і відведено до слідчої тюрми на Баторія.

Причина арештування невідома.

Минулої неділі випущено з в'язниці Романа Купчинського, але коли він зголосився у експозитурі по свої речі, його арештовано в друге. Арештовано також студ. Володимира Кривокульського. Переведено ревізію в читальні

„Просвіти“ на Личакові. Нічого не знайдено.

Арештовано Степана Волинця і його батька. При ревізії забрано карту України та газети.

Перемишль.

В Перемишлі і околицях арештування тривають даліше. Перемишльська тюрма переповнена. Понад 300 осіб арештованих так з кругів інтелігенції як і селянства. Вчора арештовано 18 учеників 7. класи української гімназії. Президія окружного суду відмовила вже припинення даліше арештованих для браку місяця і їх тепер переводять до в'язниць суду військового. В справі арештованих священиків вислав перемишльський ординаріат єпископський різний протест до Риму. Рівнож і ревізії не припинилися. Майже в кождім українським домі переведено вже трус.

В четвер, 2. листопада ц. р. прийшли агенти поліції до канцелярії директора української гімназії радника Гамчикевича і перевели ревізію, розуміється безуспішно, так само як і в його приватнім мешканню і в мешканню катихиза гімн. о. Мартинюча.

В перемишльській тюрмі тяжко захворів д-р Теофіль Кормош, на рожу в лиці. Д-р Кормош сидить вже 12 днів без переслухання і не знає, за що в чім його обвинувачують. Адвокат д-р Загайкевич по 4-ро днівній голодівці дїждався вкінці переслухання. Через голодівку так обезсилений, що до переслухання його несено. Закладують йому шпіонаж і голову зраду. Адвокат з Мостиска д-р Здерковський сидить рівнож під закладом злочину головної зради і заворушення публично-го супокою, за се, що брав участь в передвиборчих зборах в Мостисках, на яких порішено не брати участі в виборах до варшавського союму.

Арештованого надрадника суду окружного Дмоховського, по 5-ти днівній тюрмі випущено на волю. Комісар поліції заявив йому, що: „зашла омилка“, перепросив його та порадив, щоби шукав собі сатисфакції де хоче. Факт арештування надрадника Дмоховського є нечуваним скандалом і ярким порушенням т. зв. конституції. Навіть в польських кругах арештування це викликало обурення. Випущено, ще з тюрми адвоката д-ра Кирила Черлончакевича, лідера москвофілів в Перемишлі, якому поліція закидує, що у нього нахвалилась централь „українських боювок і саботажи“, а він сам є головним командантом. Арештувань dokonano на донос конфідента провокатора знаного на перемишльській брощі Юшчака, якого тепер влади держать в тюрмі wraz з Українцями в зрозумілій цілі.

На днях зайшов поліцай до 3-тої класи української гімназії і став переводити ревізію книжок і зошитів. Ревізія тривала цілу годину. Коли один ученик просився на сторону, поліцай-педагог порадив наляканому хлопчині по олагодити свою потребу — в піч.

В Раховисках ад Холоїв

переведено ревізію у студ. ветер. Володимира Назаревича. Його не арештували, бо перед тим виїхав з села.

Самбірщина.

Арештовано о. Погорецького, студ. Тагомира з Білини, о. Івана Сонечка, Теодора Дідуха з Таспор, Осипа Білинського з Луки, Гіларія Тарнавського, Івана Кота і Петра Проця з Дублян.

Лип'яці пов. Перемишляни

Арештовано Андрія Паціля о. стрільця У. Г. А. Переведено ревізію в домі о. Івана Ковальського.

Станіславів.

Ревізії і арештування не устають, хоча вибори покінчилися. Арештованих на поліції б'ють, катують до безтями для вимушення від них зізнань. В поліційних арештах держать невинних людей по три тижні без переслухання. Умовини страшні! Воші точать людей живцем, голод і холод докучає без міри. Селянина Легіня з Ямниці скували залізними дибамі і били до утрати притомності. Студентів ун. Бориса і Навроцького скованих ланцюхами оправаджували по вулицях міста і знущалися над ними. До арештованих не допускають рідні і не дозволяють подавати харчів. „Нех кабани здихайон“ — кажуть.

На днях арештовано Ореста Радловського, Романа Гузара, Степана Лятишевського і інших.

Судова Вишня.

Вночі з дня 31. X. на 1. XI. переведено ревізії і арештовано: Евстахія Будзиновського, упр. школи в Борятині, о. Косми Малика в Борятині, Івана Стаховича, упр. школи в Долгомостиськах, Івана Цьороха, дяка в Долгомостиськах. Арештованих відвезено на постерунок „поліції паньствовай“ в Судовій Вишні. Передше арештовано о. Заяця, пароха в Тулиголовах і Струевича дир. „Віри“ в Судовій Вишні, крім цих ще кількох селян з поблискої околиці. Всіх вивезено до Перемишля.

Голодівна проф. Вол. Зубрицького.

Проф. Зубрицький у в'язниці при вул. Яховича розпочав 4. листопада голодівку. Поліція, щоби скрити голодівку, виливає подані карчі й інформує, що арештований їх прийняв.

По наших селах.

В п'ятницю 29. жовтня ц. р. відділ війська з 30. жовнів під проводом офіцера і двох жандармів оточив помешкання Дмитра Іванкова і перевісиви домашню і особисту ревізію, відправив самого

Іванкова під конвоєм двох жовнів на постерунок до Ляхович зарічних. Опісля цей самий відділ війська удався до Тарнавки, тут перевів домашній трус у Василя Кулика, бувшого старшини української армії. З Тарнавки відійшло військо на Буянів і тут повторило ту саму практику в господарі і артисти-маларя п. Михайловича, арештуючи його сина Ярослава.

В Чертежи запроваджують різні примусові роботи, без ніякої причини примушують людей вистоювати цілими ночами на варті коло помешкання війта, заступника війти і громадського писаря. Утворилась тут особлива шайка, яка поставила собі за ціль мучити людей і не вільно сказати нічого, бо зараз іде донос або таки відразу посилають ті панки фіру на постерунок по жандармів арештувати невинних людей.

Дійшло вже до того, що всі Поляки без виімку так пани як і хлопці і робітники слідять і шпівонують в визиваючий спосіб українських селян і інтелігентів на кождім кроці. Місцевий геометра, вшехполяк, викрикує явно-славно, що „ми Поляки вас Русинів годуємо“ і торочить всякі інші байки про благодати польські а бурмістр Журавна ходить по місті і викрикує: „А як там конференція в Генуї! А як там справа Галіції Скюдней! А як там повстанє!“ — Христової терпеливості треба, щоби те все знести і перетерпіти бо инакше військо, поліція і тяжка в'язниця.

Ів.

П. воевода пояснює.

Наш кореспондент з Тернополя доносить: З приводу переведених масових арештів в тернопільському воевідстві, удалася дня 26. жовтня ц. р. з рамени комітету

допомоги політичним в'язням делегація всіх українських адвокатів в Тернополі до воеводи п. Ольпінського як до шефа поліційної служби, щоби інтервенювати у нього в справі арештованих, яких сотками а може і тисячами приміщено у всіх поліційних арештах, в будинках т. зв. „Юра“ і у в'язниці окружного суду в Тернополі. Як оборонці арештантів явилися у воеводи: д-р Степан Баран, д-р Степан Брикович, д-р Іван Калин і д-р Станіслав Чикалюк. Іменем оборонців поставив д-р Ст. Баран ряд питань і домагань, між иншим, за що арештують, чому не віддають до суду цих, що справді провинилися проти карного закону, оскільки правдива є вістка, що арештантів мають вивозити, чому держать масово у страшних відносинах сотки арештантів і т. д., домагаючися при тому поправи долі арештантів.

На ці питання і домагання, поставлені д-ром Ст. Бараном, відповів п. Ольпінські обширно. Арешти і труси заряджено на приказ міністерства внутрішніх справ; керує чими особисто делегат міністерства п. Урбановіч і від нього виходять всі зарядження на цілу Східну Галичину. Причиною зарядження цих превенційних мір було убийство Твердохліба і поява банд у Східній Галичині. Що до останньої справи, то стверджено урядово, що узброєні банди прийшли зза Збруча з політичною метою, бо вони розкидували відозви в українській мові з зазивом не брати участі у виборах, а коли вже хто хоче голосувати, то має голосувати на список комуністів (Домбала). Стверджено також симпатії селян до сих банд і це було причиною зарядження превенційних мір. Польська держава хоче забезпечити спокій при виборах і свободу для цих, що хотять виповнити своє горожанське право, бо це обовязком кождої

держави. Арештанти не є арештантами, тільки хвилево придержаними. Що до їх трактовання, то воевода видав зарядження, щоби їх трактовано по людськи і видавано харч такий самий, як поліційним функціонарам. Комітет допомоги політичним в'язням може від себе давати харч двічі денно. Ізза браку сил, переслухання будуть йти поволі і коли покажеться, що хтось невинний, то його звільнять з арешту, а винних передадуть судови. Ізза великого числа, придержаних не можна до 48 годин переслухати в поліції і на це воевода звернув спеціальну увагу. (Очевидно, всі знаємо, що придержання скінчиться доперва по виборах). Про вивезення придержаних і їх інтернування на заході в окремих таборах, нема мови, не будуть вивозити нікого. Евентуальні надужиття будуть усунені. В конкретних випадках обіцяв свою інтервенцію.

Стільки сказав п. Ольпінські Від себе додамо, що досі не сповнено ні одного з його приречень, хоч від цієї хвилі минуло 6 днів. Арештантів не звільняють, але масово приводять нових. Заповнено вже ними всі поліційні арешти, весь „Юр“ — а 150 перетранспортовано до в'язниці при окружнім суді в Тернополі, рівнож яко придержаних. Урядовий терор гуляє дальше і в міру зближення виборів прибирав на силі.

Дня 31. жовтня ц. р. відбулася нічна ревізія у адв. д-ра Ст. Барана (другий раз), у адв. д-ра Ст. Бриковича і у канд. адв. п. Ладикі (другий раз).

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНА ФРАНКА до Красного Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

Англійська преса про Сх. Галичину. (Компромітація польського посла)

Льондон, в падолисті 1922.

В звязку з останніми подіями у Східній Галичині, в англійській пресі появилася низка інформаційних статей про наш край, а саме в „Daily News“ (двічі), в „Observer“ і „Outlook“. Слідком за ними появилася стаття про останні полії в нашій країні в „Manchester Guardian“, яка викликала цікаву полеміку. А саме тутешній польський посол Врублевскі вважав своїм обовязком надіслати на згадану статтю

своє спростування і на те спростування одержав від редакції дуже погану відправу.

Ось перша редакційна стаття, поміщена в політичному огляді „Manchester Guardian“ з 24. жовтня ц. р. п. н. : „Поляки у Східній Галичині“:

„Грізні відомости приходять із Східної Галичини, де Поляки розпорядили переведення виборів до варшавського сойму на день 5. падолиста. Серед українського насе-

КЛИМ ПОЛЩУК.

Потурченко-Потурчишин

(З хроніки сучасного життя.) (Продовження.)

— Е, так ви сьогодні багатий чоловік! — пожартував я. — Де вже там! — безнадійно махнув він рукою. — Я навіть і не обідав сьогодні! — А куди-ж ви гроші діли? — Віддав пані Зосі за шоколяду... — Якій панні Зосі?... — Тут є така в одній будці, де продаються цигарки, яблука, содова вода й шоколяда... Я там кредитувався... Я ледве стримався від сміху, який просто душив мене, але удав глибоко обуреного і сказав: — Як-же так можна?... Як-же можна останнє віддавати на якусь шоколяду?... Як би ще який буржуй зробив так, то це було б зрозуміло, алеж ви, що справді таки пролетар, — не розумію!... Він сидів весь червоний і кліпав очима. Разів зо два пробував щось сказати, але тільки розкривав рота і облизував язиком спраглі губи. Нарешті, коли я таки не витримав і розсміявся, його лице набрало серйозності і він промовив:

— А як там із секретарством у того професора?... В першу хвилину я хотів йому просто збрехати, себто сказати, що професор уже має секретаря, але затримався і сказав отверто: — Вам учитися треба... Він так і присів. Схилився до стола, як камінна постава і ні слова у відповідь. Я довго дивився на його худі плечі, брудний ковнір сорочки а ла Байрон, тонку засмалену шию і безпорадно розпатлану чч-прину і мені до болю стало жаль його. Я підійшов до нього, погладив його по голові і, як можна лагідніше, став говорити: — Слухайте, товаришу! Я вас зовсім не хотів образити тим, що сказав, але таке моє вражіння. Я зовсім не хочу вбивати у вас віри у вашу ідею, а навпаки — бажав би зміцнити її. Але згодьтеся, що мало хотіти, а треба і вміти. Ви хочете творити, — вас не розуміють, ви бі дусте, — вам не співчувають... Плюньте ви на все і йдіть собі власним шляхом, здобуйте все власними силами і так добьетеся свого... Що більше! От і зараз ви відмовилися від праці при будові трамвая, бо та праця, мовляв, чорна. А подумайте ви тільки, чим чистіша праця тих панів, що начеб то щось творять?... Чи можете ви знайти таку

заздрість в коминаря до коминаря, як наприклад, у поета до поета, або в актора до актора?... Подумайте трохи і ви згодитеся, що всяка праця є чиста, як що беретеся за неї в чистими руками... Він повільно підвів голову і подивився на мене: — Це ви ширю? — Цілком, товаришу! — запевнив я його. Чому б мені не сказати вам того, що я почуваю?... — Я почасти згоджуюся з вами і завтра-же піду на роботу, але скажу вам також ширю, що ви мене проте не розумієте!... — сказав він з притиском. Потім пошпортався в кишені, витяг декілько ріжновидних недокурків і став їх розминати на краечку стола, згортаючи тютюн на одну купку. — Що ви робите? — спитався я. — Та, той, тютюн витрушуюю... Скільки-то пропадає його отак на вулицях!... — Як так пропадає? — Та, оттак... Йде собі буржуй і курить, а як його хоч трохи запекло в пальці, так він зразу і кидас, не докуривши... — Так ви ото, може, на вулицях збираєте оці недокурки? — А ви думали, що де? — всміхнувся він, розгортаючи товстого „бичка“. — Ось, бачите, скільки тютюну!

З одного єгипетського бичка ціла цигарка буде... — Покиньте ви це все! — сказав я. — Беріть он мої цигарки і куріть собі! — Дякую! Вашу цигарку закурю, але свого тютюну не покину... Цілий день збірив і, дурень був би, щоби викинув... Я більше вже не говорив нічого і так поклався спати, а він довго ще шпортався по кишенях, витрушував тютюн, курич і щось писав, чимсь марив далеко за північ і тільки вже аж перед ранком поклався спати. Сонний, декілько раз схоплювався, щось кричав і все будив мене. Вже на світанку, коли я мав звичку прокиватися, чув, як він говорив крізь сон: — „Які вони всі бідні, які бідні... Вони не знають того, що я можу“... VI. Сталось так, що декілька день мене не було в дома. Каже московська приказка — „своя сорочка ближче до тіла...“ і у цей час, коли я не мав змоги навіть подумати про нього, він пішов за моєю порадою. Доказом цього було те, що коли тільки він стрівся зі мною, так зразу-ж заявив, що має власні гроші і не потрібує собі моїх сніданків. (Продовження буде.)

лення вибухло повстання і досягло свого вершка, — що імовірно вимагатиме інтервенції Ради амбасадорів. Вилітають в повітря залізничні мости, залізничні катастрофи множаться з дня на день, а українські війська в oddілах проходять крaем.

Шож до питаня, чи Україні повстали збройно проти теперішніх польських приготувань до виборів в дни 5. падолиста, то вістки про повстання приходять зі Львова, столиці Східної Галичини і в часі послідного тижня звідомлення, оповіщені в „Observer“, „Daily News“ і інших газетах, доносять про висаджування залізничних мостів, залізничних потягів і збройні сутички з польськими військами. „L'Ere Nouvelle“, „L'Information“, „Libre Parole“ і інші французькі денники принесли відомости про революту і такіж вістки появились навіть в польській пресі.

„Рутенці“, се польська назва „Українців“. Мішане польсько-рутенське населення, про яке згадує польський міністр, складається з 64% Українців і 23% Поляків згідно з вислідами австрійської і польської статистики. Відповідно заявив д-ра Витвицького, голови східно-галицької делегації, военний стан проголошено у двох з поміж трьох округ, а саме у станицлавській і тернопільській; чи його проголошено і в третій, не знаю (у моїй статті не говориться про три округи) та ця точка має мале значіння. Що є важке, так це, що Поляки скріплюють військову силу в цілій Східній Галичині, щоби здати повстання. Згадка про „цілу територію польської республіки“, є тенденційною і відповідь на неї міститься на вступі отсеї статті. Згадка польського міністра про „конституційну свободу“, „повну можливість висловити свою волю“, зустрічається з найкращою відповіддю з боку сусідних країв Польщі, які вказують на те, що Польщі ніяке діло до того, щоби забезпечувати для них „свободу“. Всі вони домагаються, щоби Польща осталась в Польщі.”

Ст. В.

На те відозвався п. Врублевскі у своїм листі до редакції оголошеним „в Manchester Guardian“ з 28. ковтня, в той спосіб:

„В звязку з інформаціями про майбутнє повстання в так званій східно-галицькій провінції Польщі, поміщеними в льондонській кореспонденції „Manchester Guardian“ з 24, я мушу заявити, що згідно в урядовими інформаціями вістки про вибух революції є лишені всякої основи.

„Так само є неправдою, немов би польське правительство проголосило военний стан в трьох східних округах („палатинатах“), заселених мішаною польсько-рутенською людністю. Навпаки, наміром польського правительства є вдержати на тій області польської республіки режим повної конституційної свободи, що забезпечує для населення повну можливість виявити свою волю і взяти участь в недалеких загальних виборах.

„Я здержуюся від коментарів щодо решти уваг вашого кореспондента, які були здається написані для цілей пропаганди“.

Зараз понизче того спростування містить редакція отсю відповідь польському міністрові:

„В ширій заяві свого листа польський міністр згадує про так звану східно-галицьку провінцію Польщі.

15 листопада с.р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що здержують з передплатою.

Вибори до польського сойму.

Неофіціальні дані про поділ 372 мандатів до польського сойму, які мають випасти з окружних списків, виглядають так: людовці — 57, П. П. С. — 37, „Визволені“ — 35, комуністи — 2, ради людові — 1, Н. П. Р. — 15, Хієна 139, центр (група Скульського) — 7, група Станіньського — 1, група Оконя — 4, блок національних меншостей — 53, Жиди в Східній Галичині — 14, група Прилуцького — 1, зєднчене кресове — 1, „руські хлібороби“ — 5. Коли додати до окружних мандатів мандати, які припадуть на окремі списки з державних списків, то по приблизному підрахунку Хієна в соймі буде мати 170 послів, блок меншостей 62 послі й П. П. С. 43 послі.

Характеристичною рисою но-

вого сойму являється майже повна відсутність центрових груп; н-д в соймі абсолютної більшости мати не буде, незначна перевага буде у блоку лівиці; дуже поважну роллю в соймі буде грати блок національних меншостей, який буде другою по чисельности соймовою групою.

Характер сойму визначив результат виборів по сільських округах. В той час, як по містах польські виборці голосували на список Хієни при слабкій конкуренції з боку П. П. С., сільські округи в краківському воевідстві дали рішучу перевагу голосів відданих на списки людовців. П. П. С., а сільські округи в конгресівці, даючи подекуди послів з Хієни, разом з тим провели ряд людових послів.

Повна перемога Українців на Волині.

Вибори на Волині закінчилися повною й рішучою перемогою Блоку національних меншостей. По відомостям „Слова Польско-ого“ з список національних меншостей припадає 75 процент всіх голосів.

„Kurjer roganny“ малює картину виборів на Волині так:

„По дотеперішнім підрахункам блок меншостей в луцькій окрузі одержав коло 80 відсотків голосів. Майже в усіх обводах голосування зложено протести проти акції блоку меншостей, який тероризував сільську людність застрашуваннями грошевих кар, а навіть смерти в разі відмови голосувати за

список ч. 16. Крім того споювано людність й солтисів горівкою. З кременецької й ковельської округи докладних відомостей нема, але предбачаються ті самі результати. Акцією керували емісарі Петрушевича з Східної Малопольщі й російські Жиди, агітацію яких дуже полекшили резолюції зібрань „Хієни“, які обіцяли в разі перемоги польського списку боротьбу з меншостями, а особливо з жидівством“.

В другому числі бельведерська газета подає:

„Результати виборів на Волині цілком неправдоподібні: на 16 мандатів блок меншостей здобув всі мандати“.

Бачучи нарушення стану посідання, газета властєся з благанням про поратунок до влади.

Після польських виборів у Сх. Галичині.

Перемішлянина.

В Словіті уживано перед виборами терорі. Місцева жандармерія страшила всякими карами, якщо люде не возьмуть участі у виборах. Ясько Підківка (Поляк) і Шварц (Німець) ходили по хатах і виганяли люде до голосування. Агітував також дуже Віятик, місцевий учитель, Поляк. Війська в селі не було, лиш жандармерія і міліція з місцевих Українців. З членів комісії ніхто не резигнував. Всежтаки наряд здержався цілком від голосування. Голосували: Поляки, Жиди і форналі, поліцай і один господар. Не голосували: 43 Поляки і кількох форналів. На 720 управнених до голосування віддано 141 голосів.

В Розворянах на 586 управнених до голосування віддано 111 голосів, з того більша половина латинників і Жидів. Тому що 536 Українців, управнених до голосування, здержались майже цілком від виборів, третина голосів знайшлась у виборчій урні незаконним способом.

В Печеніі загал Українців управнених до голосування не ходив голосувати. На 475 управнених голосувати взяло участь у виборах 45, на жаль, з вийком кількох Жидів і латинників, самих Українців, що гуртуються довкола членів виборчої комісії та їх фаміліантів, під командою Атанаса Тижая, віята Романа Ількова, Павла Петрички, Лєська Висоцького і інших. Село обурене нечесною роботою цієї старостинської кліки, котра в додатку, щоби приподобатись ще більше польській владі, на 45 голосуючих знайшла у виборчій урні аж 90 голосів! Всі голосували на шєхпольський список ч. 8. В селі не було ніякого війська а двох жандармів з Курович показалося лише на хвилину і відійшли. На два дні перед виборами жандармерія арештувала трьох членів читальні „Просвіти“, Павла Гупала, Олексу Крета і Мих. Крета, котрих вожено аж до Тернополя, а що ніде в тюрмі не було місця, в день по виборах пущено їх на волю.

Долинщина.

Гарно списалося дня 5. ц. м. село Витвиця. Не помогли ріжні штучки-крючки, яких уживали противники, щоби забити народ як мухи до осолодженого преріжними обіцянками горшка виборчого. Працовали тяжко наші приятелі з „Рідного Краю“, „Обнови“ та Хлопської Правди“ над тим, щоби затуманити народні маси, крутили як лис Микита хвостами на всі боки а коли увиділи, що нічого не помагає і що виборчі емісарі сидять як Жиди на „босинах“ дурно від 9 ої рано до 9-ої вечером, пустили по селі чутку, що прийшла з Відня від Петрушевича телеграма, щоби люде як один муж вступали до виборчої урни. Однак і ця штучка завела, бо ніхто до виборів не пішов.

„Людність полуднево-східних земель обурена нечуваним потоптанням її виборчих прав й безприкладними методами агітаторів й чужих агентів, голосно вимагає суворого урядового слідства в тій справі, а евентуально уневажнення виборів в тих повітах, де фальшування результатів голосування не буде підлягати сумніву“.

Сі гістеричні виступи бельведерського органу, у якого перемога меншостей рішучо порушила душевну рівновагу, релефно й яскраво малюють розміри успіху меншостей, в першу чергу Українців.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

До побіди причинився гурток Витвичан під проводом свгого начальника громади Спирідіона Лавровича, писаря Михайла Мончинського, Гриця Красівського, Марка Витвицького, Яна Витвицького та інших свідомих громадян, котрі працюючи над освідомленням села, дорогою добровільних складок запрумерували „Діло“ і „Свободу“, зложили 20.000 мп. для голодних Українців а на зазив У. П. Т. в Долині зложили 14.130 мп. на українську гімназію в Долині та через „Діло“ викликають до складки на цю ціль сусідні громади Церківну, Кальну, Розгічок і Гошів. — *Негой*.

Пірова побіда

листи.

Як подають сьгоднішні часописи, в окрузі Стрий-Дрогобиць-Турка-Сколе-Долина-Калуш, одним з вибраних послів до варшавського сойму є Микола Ільків, суспендований парох Бабина, пов. Калуш. Радість у польській пресі і в редакції „Рідного Краю“ велика. Але ця радість буде значно менша, як протектори Ількова зорієнтуються, який процент голосів дістав сей польський посол. Облекшимо ім рахунок: Управнених до голосування було 253.552, з того числа листа „хліборобів“ дістала аж 11.864 голосів, отже не цілих п'ять процент виборців

До характеристики кандидатури о. Ількова цікаве те, що калуський староста прикликав був перед виборами кількох впливових Жидів, та вручивши їм около 60 штук карток з ч. 24 (листа, на яку кандидував о. Ільків і тов.) приказав їм роздати ті картки межі Жидів, щоби голосували на неї. Меж Жидами з того приводу було велике обурення, бо ніхто з Жидів на тоту листу голосувати не хотів, а навіть декотрі з них ходили до староста інтервенювати в тій справі і застеречися проти такої агітації

„Триномфальний“ візд до Варшави.

Довідуємося що вибраний послом до польського сойму о. Микола Ільків з Калушини виїхав до Варшави, в асисті цілої чети жандармів, що берегли цілости його життя і здоровья. Ходять чутки, що Ільків вже не поверне у рідні сторони.

Золочівщина.

В Жукові населення участя в виборах не взяло (навіть латинники). Голосували тільки Жиди і члени виборчої комісії, між ними 4 „поржондних Русинф“, а то: учитель Володимир Гулів, та селяне: Семко Блажків, Михайло Бурган і Василь Яшук.

Зовсім здержалось від голосування українське громадянство Соколівки. Не помогли погрози польських агітаторів, що хто не возьме участі у виборах, мусить до року вибратися за Збруч, не помогли відозви незалежного хлопсько-

ЖІНОЧИЙ ВІСТНИК.

Сучасні злидні й жіноцтво.

З кожним днем нестаче когось з поміж нас, кожного дня від культурної, громадської роботи відривається десятки кращих одиниць.

Ось питання, які домагаються негайної відповіді від кожної з нас, що хоче заслужити на назву зрілої громадянки.

Жертвою репресій паде в головній мірі мужеське населення. Муштини — титулом свого дотеперішнього суспільного становища, силою своєї ролі на протязі довгих тисячок літ, муштини: будівничі культури, творці нових ідей, робітники на народній ниві — вони, муштини, перші виносять на собі удари національного лихоліття. Не довгий це час, від коли жінка покинула тишину „домашнього огнища“ — увійшла у вир боротьби за найвищі ідеали нації і людськості.

Правда, в останніх чотирьох роках також жіноцтво записало кровавими буквами у своїй хроніці всякі фізичні і моральні знущання. Правда і тепер межи арештованими находимо прізвиська жінок, може якраз найкращих з поміж нас.

Однак серед повені масових арештів мужеського населення арештовані жінки, це все таки винятки. Злидні і страхоття, які переживає наш народ доторкають жінок не безпосередньо, а посередньо. Не нам самим судилося йти через пекло в'язниць, переслухань, побоїв, — з нашим рідним: нашому чоловікові, братові, синові.

Нам, жінкам, доводиться переживати ще раз почування, так добре нам відомі з часів війни.

Пригадай собі лиш сестро, що хвилину, коли хтось тобі дуже близький, хтось над усе дорогий: твій чоловік, твій син, ішов на поле бою. Або коли ти, ідучи вулицею, стрінула негайно відділ війська, відділ молодих юнаків, які з піснею на устах, з цвітками при шапках пішли проливати кров в обороні рідної землі.

Тоді побіч невисказаного жаху за життя найдорожчої людини — будилося ще у кожної з нас почування сорому, упокорення, безсилності, ніяковости, безпотрібности.

А разом з тим в нас прокидалася енергія і охота до праці. Кожна з нас знала ясно одно: що не сміє сидіти бездільно, коли муштини здоровля і життя покладають для святої справи.

Так і тепер: не глядіти нам з валоженими руками, коли наших найближчих позбавляють волі, за-проторюють в тюрму,

Як і в чім можемо допомогти?

Роль жінки в біжучій хвилині, як в усіх історичних моментах, ділиться на дві ріжні категорії: на завдання супроти родини і завдання супроти громадянства. І як у кожній події, так і тепер покликанням жінки є: бути громадянкою у власній хаті, бути жінкою — матерю в громадській роботі.

На чому полягають наші обов'язки серед найближчого оточення — це річ ясна. Спокоєм і рівновагою духа, відвагою і витревалістю мусимо скріпити тих, що падають жертвою терору. Кожна з нас знає, що значить супокійна, гідна постава жінки в таких хвилях, як ревізія

або арешт. Нас називають „слабкими“, однак найновіші висліди науки доказали це, про що ми вже давно знали, — а саме, що жінка більше видержлива на фізичні труднощі і терпіння чим муштина. А що в рішачючих, жаклих моментах, коли муштини „траплять голову“, розумна жінка, головно жінка загартована у життєвій боротьбі, вміє захватити зимну кров і зарядити лихові — про це також мали ми не раз нагоду переконатися. Хайже наше жіноцтво буде розумне і бадьоре, коли в їх хату приходять непрошені гості, коли їх найближчі попадають в тюрму! Супокоюм і енергією більше поможемо нашим близьким, чим плачем і наріканням. Розумна жінка знає обов'язуючі закони, вона зуміє своєю рішучою і гідною поставою та впертою інтервенцією у владі облекшити по змозі жакливі умови ув'язнених, приспішити їх переслуханню і звільненню.

Це наші обов'язки супроти найближчої рідні. А які є наші громадянські завдання?

На першому місці стоїть опіка над в'язнями, допомога тим, які найшлися в чужих містах без опіки родини та в холоді і голоді вижидають нашої допомоги. Цілий край хай покритється комітетами допомоги політичним в'язням, а ініціативу і львину частину цієї самаританської праці з природи річи мусить взяти на себе наше патріотичне жіноцтво. Хай ці, які терплять, найдуть в нас піддержку і опору.

Однак тут не кінчаються ще наші завдання. Ми мусимо заступити в народній роботі

мусимо стати на позиції, опорожені по наших братах. Праця наших громадянських установ не сміє спинитися із-за нестачі рук. Жіночі руки, хоча невідготовлені і невішколені, сповнять при добрій волі народню роботу. Не забуваймо також, що в громадській праці ми в куди догляднішим положенню, чим муштини, бо маємо більшу свободу рухів, яку нам треба використати.

Хайже останні події будуть для нашого жіноцтва сильним стимулом до гарячої, органіційної роботи на всіх ділянках суспільного життя. Спокоюм і працьовитістю, посвятою і жертвенністю покажемо нашу зрілість і скріпимо відповідність цілої нації.

М. Р. Л.

„Щадім, щоб ми могли бути щедрими“.

Коли народи могуті, сильні економично і політично вважають поширювання ідеї господарности і щадности за підвалину своєї сили, оскільки більше енергії належить нам розвинути для праці в цім напрямі. Гасло: Жертвувати теперішність для будуччини нехай гуртує загал жіноцтва. Воно вкладає на нас обов'язок засувати собі наше лихоліття, а повне зрозуміння грози теперішньої хвилини вкаже нам шлях, яким маємо йти до осягнення цілі. Цей шлях — то самовідречення і саможертвування. Наша найновіша історія дає багато примірів великих самопосвят.

Грядучі покоління слідитимуть настрої, жертвенність і роботу нашого жіноцтва.

Слід, щоби і жіноцтво дало доказ розуміння своїх великих завдань у важких часах народа.

Коли потапає корабель, тоді ніхто не думає про свої дрібні справи, а з найбільшим зусиллям трудиться задля виряткування життя.

І так народній корабель пливе серед грізних хвиль історичної хуртовини. В ту важку хвилину наше жіноцтво мусить здати іспит із своєї внутрішньої стійности. Коли би його не здало, тоді незатерте п'ятно ганьби остало би на нім по вічні часи. Неодно поле праці ле-

жить у нас облогом і неодних найкращих плянів не можна перевести в діло ізза нестачі фондів. Щоби усунути лихо, нам треба негайно перевести реформи в життя домашнім і суспільнім. „Задля зашального добра“ мусимо позбутися привичок і мати відвагу плисти роти хвилі звичаїв. „Союз Українок“ повинен, попри інші культурні цілі своєї діяльности, згуртувати загал жіноцтва для поширювання ідеї господарности і ошадности. Кожда організація розвивається успішніше, коли її членів єднає спільна ідея. На „Союзі Українок“ тяжить обов'язок подавати огляд роботи інших народів в згаданім напрямі, улаштувати відчити, видавати брошури, ементуально часопис і обговорювати в пресі справу господарности і щадности на всіх полях нашого життя.

Клич роботи конкретної найде відгук у загалу жіноцтва, ціла наша країна покритється сіттю філій і кружків Товариства.

Гарний примір роботи жіночої організації дає нам філія „Союза Українок“ в Чорткові. Вона покляла собі за мету дбати про фонди на піддержку рідної школи в своїм місті. Жіночі організації міста чи села знають найкраще потреби місцевости, нехай вони пляново заб'ються до діла, переведуть самооподаткування членів своєї організації на піддержку школи, заборонки, чи підмоги для бідної дітвори. Загалови жіноцтва лишається отверте поле до помічень і дискусій про всі наші життєві справи. Задачею дискусій буде: ширити замишування до праці, бо соток тисяч рук і голов треба нам до відбудови нашої зруйнованої країни, вказати роботу тим, що її не вміють найти, виказувати погубні наслідки легкодушної господарки тих, що живуть з дня на день, не оглядаючись на це, що принесе завтрішний день, та чи забезпечена їх будуччина.

Кожда одиниця, що руйнується розтратним життям, ділає на шкоду своєї вітчини. На жаль грішать з сего огляду всі верстви нашого народа. Розтратність — осоловило на строї жінок — вкорінилася в засрашаючий спосіб і з нашого селянства. Провід в поширюванню цієї господарности і ошадности і серед селянських мас дає превелике поле до праці. Балі і рави, улаштувані на гуманітарні цілі, гостина святого Миколая для дітвори, родинні свята як ім'янини, весілля і пр., дають широке поле до дискусій над реформами в тих справах. В тім якраз наше жіноцтво держиться невольничо давних звичаїв.

Марія Білецька.

Жіночий Міровий Конгрес.

Як відомо, відбулося у вересні ц. р. у Фрайбурзі засідання Виконавчого і Дорадчого Вид'їлу Міжнародної Жіночої Ліги миру і свободи, в яким — на число 15 всіх учасниць — взяли участь також дві представниці України. На пропозицію голяндської секції порішено скликати на день 10. грудня ц. р. до Гаги світову міжнародню мирову жіночу конференцію під назвою „Новий Мир“. Завданням цієї конференції є ревізія мирових договорів на основі принципу справедливости і самовизначення народів. На порядку наради стоять м. и. такі справи: Окуповані території, роззброєння, відшкодування і відбудова і т. и.

Як виходить з надісланого нам бюлетену Ліги та зі зробленої вже нею підготовки, Конгрес заповідається справді імпозантно і матиме всесвітнє значіння. До участі в Конгресі запрошені не лиш національні секції Ліги мира і свободи, але всі міжнародні жіночі організації (в першу чергу Міжнародний

Союз Суфражеток з президенткою Шарпан-Сатт і Міжнародня Жіноча Рада з головою Lady Aberdeen на чолі), жіночі товариства всіх народів, визначні жінки: посли до парламентів, члени Союзу Народів, члени Міжнародної організації Праці, і т. и. Також інші міжнародні і національні організації, які симпатизують з ідеєю справедливого мира, можуть взяти участь в Конгресі. Проектована є мирова агітація за ревізією мирових договорів при помочі преси, парламентів та прилюдних віч. Офіційних представників урядів порішено не запрошувати.

Скликання жіночої мирової конференції українське жіноцтво вітає з правдивою і щирою радістю. На віденському Конгресі Ліги в липні м. р. українські делегатки перші видвинули справу ревізії мирових договорів і домагалися горячо, щоби Ліга визнала що справу за своє головне завдання. Попередні Конгреси Ліги: Конгрес в Газі в маю 1915 року і Конгрес в Ціріху в маю 1919 р. зафіксували своїми резолюціями принципи справедливого миру (які опісля повторив Вільзон в своїх 13. тезах); українські делегатки обстоювали думку, що метою віденського конгресу повинно було бути перейти до конкретної праці в напрямку подрібної критики існуючих мирових договорів. Однак на жаль на віденському конгресі побідив був напрям „інтернаціональний“, який не хотів видвигати ніяких „дразливих“ питань, щоби не зражувати поодинокі національні секції Ліги.

Тепер — як бачимо Виконавчий Комітет Ліги приєднався до нашого переконання, що без свободи і справедливости не може бути миру. Промовчуванням „дразливих“ питань не вирішиться справи заміррення Європи. Виконавчий Комітет Ліги завзяває надсилати на Конгрес матеріали і конкретні пропозиції в справі ревізії мирових договорів. Нема сумніву, що Жіночий Міровий Конгрес відіграє велику роль в остаточнім формуванні державних границь Європи та що він посередно може також мати велике значіння у вирішенню долі нашого краю. Було би бажаним, щоби Українки так з рамени Української Секції Ліги, як і з красних жіночих організацій — взяли численну участь в Конгресі і грімким голюсом розказали міжнародньому жіноцтву, як виглядає мир і свобода в нашій нещасній батьківщині. Не без значіння є також факт, що президенткою Мирового Конгресу буде член Союзу Народів, п-ні Маршалл, велика приятелька українського народу, зокрема Галичини.

М. Р. Л.

Вісти з Товариства „Союз Українок“.

Українки! З огляду на незавершені Загальні Збори вступайте громадно в члені „Союза Українок“. Зголошення нових членів приймається кожного четверга від год. 5. до 7. вечером в доміні Товариства.

Головний Відділ „Союза Українок“ звертається до всіх Філій і Кружків С. У. та до всіх жіночих організацій в краю з пригадкою, що Загальні Збори Товариства відбудуться дня 26. падолиста ц. р. у Львові. Проситься всі жіночі товариства в краю прислати негайно звіт з діяльности за останній рік та вибрати свої відповідні на Загальні Збори до Львова. Головний Відділ запрошує все українське жіноцтво Галичини взяти як найбільш численну участь в Загальних Зборах свого центрального Товариства.

Приміщення для відпоручниць і гостей заповнене. Звіти і зголошення надсилати на адресу: Редакція „Свободи“, (Жіночий Вістник), Львів. Ринок 10.

